

ՅԵՐԵՆ ԽՄԱԳԻՐ

ԵՒ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻՒՂԵՆՃԻԱՆ

ԽՄԱԳՐԱՏՈՒՆ

Պատկերա Բերլինի Բազմա

Իրա խառն զէմը Սամսոն Գր

Հոգ ԹԻՒ 13

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

— ԹԵՐԹԻՐ 20 ՓՐ. ԱՐԾԱԹԻՆ —

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրիշ

Կ. Պոլսոյ համար

Տարեկան 772. 100

Վեցամսեայ » 50

Եռամսեայ » 25

Գումարաց համար

Տարեկան 772. 150

Վեցամսեայ » 75

Եռամսեայ » 40

Օտար երկիր տրկն. 40 ֆր. ք.

Ա. Չ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

Ընթերցողք կ'ընեն թերևս թէ, անցեալներն ուստիկանու թեան Դրնէն Բեյլէի մը եկած էր Պատրիարքարան, որն որ վերջերս Ղալաթիոյ և իսկիւ տարի եկեղեցեաց մէջ ժողովըրդային յուզում հանդիմաններուն զըլխաւար խռովարարաց՝ ուստիկանութեան իշխանութեանը ցոյց տրուելն ու յանձնուիլը կ'պահանջէր։

Այս թուղթը հասած ըլլաւ լոյ՛ ճիշդ այն օրը՝ յորում ճերմակեանն կուսակիցք աւ Պրիարքարանը կ'գտնուէին, յիշեալք վարդապետին դատաստանը անյապաղ տեսնել ու աւարտել ինդրելու, Ս. Պատրիարքը բաւական կ'համարէ նոյն օրը քիչ մը խիստ յանդիմանութիւն ընելով իսկիւրարացոց, սպառնալ նոցա որ եթէ նորէն անգամ մ'ալ կրկնեն այսպիսի անկարգութիւններ, այլ ևս ուսանց մարդու լսելու զիրենք ուստիկանութեան պիտի մատնէ։

Միեւնոյն օրը Ս. Պատրիարքը հրաման կ'ըրկէր նաև Սաւաթիոյ թաղ՝ խորհրդոյ, որ Տարիստակէս հօր հակառակորդք եթէ եկեղեցւոյ մէջ անկարգութիւն մը հանելու ըլլան, թաղ խորհուրդն ալ անմիջապէս աւանդ պարագլուխները պէտք է ուստիկանութեան յանձնէ, ապա թէ ոչ պատասխանատու պիտի մնայ։

Ս. Պատրիարքն իր սթուռ վերադարձած ատեն, կ'թուի թէ՛ ազգ. յուզմունքն ու տըժ. գոհութեան ցոյցերը բառնալու և ատոնց առաջին առնելու համար, փոխանակ տեղգոհութեան և յուզմանց պատճառները բառնալու, աւելի նախաձեռնար համարած էր, ժողովրդեան վրայ ազգ. իշխանութեան ակնածութիւնն ու պատկառանքը նուազած ըլլալը գիտնալով, քորա պակասը կամ թերին

քիչ մ'ալ ուստիկանութեան կամ զինուորական իշխանութեան միջամտութեամբ լեցնելու։

Բայց մենք կ'կարծենք թէ, ազգ. բարեկարգութիւնը պահպանելու համար, Ս. Պատրիարքն իր ձեռք առած այս խիստ միջոցներն առ ալժամ բաւական պիտի համարէր։ Սխալեր ենք եղեր. Պատրիարքարանը միևնոյն խիստ և զսպողական միջոցներու, և կամ եթէ ներքին է ըսել, պակասանողական կամ ահաբեկիչ քաղաքականութեան մինչև անդ իր ծայրն երթալ ուստիկանութեան մատնելու։

Սոյն պաշտօնական ծանուցումը, փոխանակ այսօր կամ վաղը հրատարակութեան տըրուելու, եթէ ասկէ 1 ամիս առաջ հրատարակութեան տըրուած լինէր, Մասիս խմբագիրը Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն ժողովրդային խռովութեան և յուզման գէպքէն օր մը առաջ գրած յօդուածին համար՝ հիմայ ուստիկանութեան բանտը՝ հարցաքննութեան ենթարկուած պիտի լինէր։ Մասիս խմբագիրը պէտք է աղօթք ընէ՝ որ յիշեալ պաշտօնական ծանուցումը գեռ այսօր կ'հրատարակուի։

Մարդուս արժանապատուութիւնը կ'պահանջէ որ, մարդս ինչքան իրաւունք և իշխանութիւն որ կ'վայելէ, ասոնց աւանդն ալ ի գործ դնէ, զոր եթէ չընէ՝ իր իրաւունց իշխանութեան յորդը չճանչող կըրնայ ամբաստանուիլ, եւ մեք կ'ցաւինք որ Ս. Պատրիարքը, ազգ. խնդրոց համար խռովութիւն հանող անձինքն ու խմբագիրները՝ Տէրութեան կամ ուստիկանութեան—որոց պաշտօնաւարաց շարունակ դ'ըմած

զեղծմանցը և անիրաւութեանցի դէմ եւրոպայի տէրութեանց բողոքելէ չէ դադարած Ն. Սըրբազնութիւնը — ասոնց ձեռքը մտնելն աւելաւն նոր հիմայ մտաբերած լինի։

Ոչ ոք իրաւունք ունի ասոր բան մ'ըսելու, Պատրիարքական առանձնաշնորհեալ իշխանութիւն է որ Պատրիարքն ուզած անձը կարող է ուստիկանութեան մատնել իբրեւ յանցաբար, թէպէտ ուստիկանութեան ալ Պատրիարքարանին յանձնուիլը կայս. հրովարտականութիւն հրամայեալ մարդք առնելու համար Պատրիարքարանը 4 ամիս կ'աշխատի և չկրնար առնուլ։ Աս ուրիշ, սա կայ որ տալն աւելի դիւրին է քան թէ առնուլը։

Բայց լրագրապետաց Եկատմամբ եղած այս որոշմանը մէջ մեզ անհասկանալի կէտ մը կայ, որն որ պարզապէս չեւան մ'ըլլալ ցոյց կ'տայ զայդ որոշումը։

Լրաթերթերէն ոմանք ծանուցին վերջերս թէ Ս. Պատրիարքը հրամայեալ է որ ազգային 3 թերթեր չմտնեն այլ ևս ի Պատրիարքարան, և շաբաթ մ'ալ վերջը կ'եննէ կ'ձանուցանէ թէ այն թերթերն սքը ժողովուրդը խռովութեան կամ յուզման կ'ըրգունեն, ասոնց խմբագիրներն ալ ուստիկանութեան պիտի մատնուին։

Լաւ, ենթադրենք թէ Պատրիարքարան մտնելու բարձր շնորհք վայելող թերթերուն գրած յօդուածներուն վրայ հրակելու կամ զանոնք աւելի անցնելու դիւրութիւն մ'ունենայ Պատրիարքարանը, զի այդ թերթերն հոգ մտնելով կրնան ալ կարգադրուիլ։

Բայց Պատրիարքարան մըտնելին արգիլեալ լրագրաց պարունակութիւններն ինչպէ՞ս հրակողութեան կամ առանսիրտ պիտի ենթարկուին, քանի որ ըստ հրամանի Ս. Պատրիարքին՝ պատրիարքարան չպիտի մտնեն

եղեր, մի՛ գուցէ այդ արգիլեալ լրագրաց գրաքննութիւնը Պատրիարքարանէն դուրս, կամ մերջին գլուխը, կամ ճանրան կառքին մէջ, և կամ Մայր եկեղեցւոյ անկիւնը սալարկին վրայ կատարուի, ասկից զատ Ս. Պատրիարքին կարգալ չուղած կամ կերպիւ իւր՝ ասնորքին ոտքին վրայ բանադրած ու Պատրիարքարանի հաղորդակցութեան արտաքսած (էքսքոմիւնիէ) թերթերն ո՛վ կ'համարձակի այլ ևս կարգալու և կամ ձեռքն իսկ առնելու, Պատրիարքին կարգալ չուղած թերթերը վրաս վաճառուի, Պատրիարքին հաճելի կ'ցանկայ մնալ, եւ կամ արգեօք եթէ մէկը դայ ըսէ Ս. Պատրիարքին թէ այս ինչ թերթը, զոր Ձեր Բարձրաշնորհ Սրբազնութիւնը արտաքսեց Պատրիարքարանէն, յօդուած մը գրեւ է ժողովուրդը գրգռելու համար, Պատրիարքն առանց գործը ստուգելու և քննելու, անմիջապէս դժա հաւատք ընծայելով՝ այդ թերթին խմբագիրը ուստիկանութեան մատնելու Բեյլէի պիտի գրէ արգեօք։

Այս ինչ հիանալի և բարեւորագետ օրերու հասանք, Աստուած իմ... թթօնով ալ առած ըլլայինք նէ՛ ազգ. թերթերն այսպէս կառավարութեան պաշտօնարանէն արտաքսուլ պիտի ելնէինք, կամ պատրաստ կախաղան մը պիտի տնկէինք կառավարական պաշտօնարանին առջևը՝ լրագրաց խմբագիրներուն համար։

Մեր այս քաճենքէն կ'հետնի թէ, — և ամենէն խելքի մօտնալ աս ըլլալու է որ — պատրիարքարան մտնող ազգ. թերթերն գրաքննութեան պիտի ենթարկուին, տեսնելու համար թէ ժողովուրդը գրգռող յօդուած մը կայ մէջը, իսկ Պատրիարքարան մտնելէ արդիւեալ թերթերն ազատ պիտի մնան այդ գրաքննութեանէն, զի պաշ-

տօնակա՛ն մարդիկ չպիտի կըր-
նան կարգաւ զանոնք, և դոցա
խմբագրացն անգամ չպիտի կա-
րենան բարեւ տալ:

Հետեւեալ արարքաւոր քա-
րանի սիրելի թերթերն միշտ
վտանգի տակ, իսկ ատենիններն
վտանգէ զերծ մնացած պիտի
ըլլան: Բայց ասի անխառն
թիւն մ'եղած կըլլայ այն ատեն,
Ուստի և ամենքն ալ միեւ-

նոյն հաւասարութեան ոտքին
վրայ դնելու համար՝ արտաք-
սեալ թերթերն ալ նորէն Պատ-
րիարքարան մտնելու թոյլ տալ
հարկ պիտի ըլլայ, որպէս զի
անոնք ալ միաներուն հետ կա-
րենան քննուիլ, բայց այն ա-
տեն ալ Ս. Պատրիարքն իր ա-
ճապարանօք և ցասմամբ տը-
ւած հրամանը՝ վերջէն հան-
դարտութեամբ ու պաղարիւ-
նութեամբ ետ առած պիտի
ըլլայ, թողո՞ւմ այն կետը թէ՛
նոյն իսկ եթէ այդ հրամանը
ետ ալ առնուելու ըլլայ, տես-
նենք արտաքսեալ լրագրաց
խմբագիրներներն իրենց ելած
այս նախատանացը համար՝ մին-
չև որ հրապարակային փոխա-
րինակա՛ն հատուցումն չստանան,
պիտի զիջանին թերթերին նո-
րէն պատրիարքարան զրկելու:

Վերջապէս ո՞ր կողմն ալ
դառնանք, այդ որոշումը կետ
րելու համար՝ անհնարութիւն
մը կայ առջևնիս և կամ պըզ-
տիկութիւն մը, որպէս մեր աղ-
գային ուրիշ տնօրէնութեանց
մէջ, որմէ չգիտենք թէ ինչպէ՛ս
դուրս պիտի կտրենան երեւել
այդ որոշումն ընող իմաստուն-
ներն, որ անգործադրելի պիտի
մնայ և կամ անխառնութիւն
պիտի ըլլայ, մինչև որ արտաք-
սեալ թերթերն ալ նորէն Պատ-
րիարքարան չ'խօթեն:

Ահա այս կետն է որ Նո-
ստի մ'ըլլալ ցոյց կ'տայ մեզի
զայդ որոշումը:

Քաղ. ժողովը քանի շարա-
թէ ի վեր նիստ ըրած չունի
անդամաց կէտը հրաժարած ըլ-
լալուն, կէսն ալ Պատրիարքա-
րանի հեռաւորութեանը համար
հոն երթալ չուզելուն պատ-
ճառաւ: Սէրվիլէն էֆ. ալ զրեր
է Ս. Պատրիարքին որ եթէ ընդ-
ժողովը Գումգաբու պիտի գու-
մարուի, ինքը չպիտի կարենայ
ներկայ գտնուիլ:

— Պարսից կառավարութիւն,
նը որոշեր է Պուլկարիոյ զլխա-
ւոր քաղաքացի մէջ հիւպատոս-
ներ զնեւ, մեծ մասը հայազգի
ըլլալով:

— Արիֆի բաշտ երէկ հա-
կահասունեանց երեւելիներէն
շատ մ'անձինք Բ. Դուռը հրա-
պարակով ծանուցեր է իրենց թէ՛

խնդիրքին պաշտօնէից ժողո-
վոյ մէջ նկատողութեան առ-
նուելով որոշուեր է որ, քաղա-
քային գործերին տեսնելու
համար 12 անդամէ բաղկացեալ
ժողով մ'ընտրեն, որու յատուկ
կնիք մ'ալ պիտի տրուի Բ. Դըր-
նէն ճանցուելու պայմանաւ:

— Տրապիզոնէն կ'զրեն տե-
ղական թերթերէն մէկուն թէ
հայազգի Լուղարէֆ զօրապե-
տին վախճանման լուրը յիշեալ
քաղաքը հասնելուն պէս, աղ-
գայինք մեծ ցաւ զգացեր են
և առաջնորդ Մատթէոս եպիս-
կոպոս ալ հանգուցելոյն հա-
մար հոգեհանգստեան հանդի-
սաւոր պատարագ մատուցեր է:

— Իւնեայի մէջ և տաճիկք,
14 տարեկան հայազգի աղջիկ
մը կ'համոզեն մահմետականու-
թիւնն ընդունելու, իսկ տեղա-
կան իշխանութիւնը՝ մեր աղ-
գայնոց ոտք կոխելուն վրայ՝
կառնէ աղջիկը և տեղւոյն քա-
հանային կ'յանձնէ որ իր տունը
պահէ: Այս մասին իւնեայի աղ-
գայինք հրահանգ խնդրեր են
Տրապիզոնի գեր. Առաջնորդէն
թէ ինչ միջոց պէտք է ձեռք
առնուի:

— Կարինէն Մասիսի ուղղեալ
նամակ մը հետեւեալ գէպքը կը
պատմէ: «Պատրիարքական հը-
րամանի վրայ Գեր. Երեսիա ե-
րէն ի ներքին գերեզմանա-
տուն փոխադրելով հանդիսիւ
կ'թաղէ և խաչարձան կ'կանգնէ
վրան ի ներկայութեան Եւրո-
պացւոց և ազգ. երեսիեաց,
այս պատճառաւ թուրքեր զայ-
րանալով՝ գիշերայն Երեսիա
սրբազանի հօր և մօր գերեզ-
մանաց խաչաքարերը կ'կոտոր-
տեն և կ'փշրեն. այս խժժա-
կան գէպքն ևս տխուր տպա-
ւորութիւն ըրած է այժմ՝ վա-
նայ հիւպատոսաց վրայ ինչ և
իցէ, այս ճամարիտ է որ Հայք
ոչ միայն կենդանի Եւրոպացի-
ներ պատուելուն վրայ շատ
անգամ առիթ կ'տան նորանոր
հարստահարութեանց, այլ եւ
մեռեալ Եւրոպացիներն իսկ ե-
թէ յարգելու լինին, վայն ու
ձուռն իրենց գլխէն պակաս չէ:
Քիչ օր կրնէ որ Բասենցի մը
թորքէ մը մահամբձ կ'ծնուի
թէ ինչո՞ւ «չաբխալը» հիւրըն-
կալած է, և թէ տէրութեան
գաղտնիքը (Տէվէպ օրնուի ամ-
բութեանց վրայօք) յայտնած է
... Այս ևս նոր տեսակ հա-
րստահարութիւն մնէ, զի այս
միջոցին աշխարհիս և կողմէն
այս երկրիները «չաբխալը» ու-
ղևորդ անցանելով կասկած կը
տան թերամիտ մարդանդ Շէյ-
խերու ... »

ՀՅՈՒՄՈՐԱԼՈՒՐՔ

Ս. Բէթէրպուրի 30 սպտ.

Վերջերս այլևայլ զրոյցներ

ելան Ռուսիոյ կայսեր առողջա-
կան վիճակին վրայ: Այսօր հը-
րատարակեալ պաշտօնական ծա-
նուցում մը կ'հերքէ այդ զրոյց-
ներն, և կըսէ թէ կայսրը մը-
տային հոգնութիւն մ'ունենալ
ցոյց կ'տայ:

Ս. Բէթէրպուրի թերթե-
րէն կ'հաւաստեն թէ նորէն 1500
տաճիկ գաղթական զրկուեր են
Կ. Պոլսէն ի Պուրկար:

(Պաշտօնական).— Սպտ. Գին
առնական զօրքը, ամուր պատ-
նէն երու մէջ ամրացած թիւրք-
մէններու պատահեցաւ, 6 ժա-
մու պատերազմէ մը յետոյ՝
թիւրքմէններն իրենց բռնած
դիրքերին թողելու ստիպուե-
ուեցան, հազարաւոր մեռեալ
և վիրաւոր ձգելով դաշտին վը-
րայ: Ռուսաց կորուստն եղած
է 435 մեռեալ և վիրաւոր, որոց
մէջ 23 սպայ կան:

Լոնտոն 30 սպտմ.
Թայմզի հրատարակած մեկ
հեռագիրը կ'ճանուցանէ թէ
Բէթէրպէմի մէջ յոյն եպիսկո-
պոսը լատինաց յատուկ մէկ
գերեզմանոց բռնութեամբ զը-
րաւելուն համար, Գաղղիոյ կա-
ռավարութիւնը յիշեալ եպիս-
կոպոսին պաշտօնակութիւնը
պահանջեր է Բ. Դրնէն:

Անգղ. կառավարութիւնը
Խորհրդարանին ծրագիր մը պի-
տի ընդունելու: Ընդունաւորութեան
Սէթիվայօ թագաւորին համար,
որ գերի բռնուած է: Սա իր
գերութեան միջոցին՝ Խորհրդ-
արանէն որոշուելիք նահանգ-
մը պիտի բնակի, և Զուլուս-
տան վերադարձը պիտի ար-
գիլուի: Անգղ. կառավարու-
թիւնը որոշեալ թուակ մը պի-
տի յատկացնէ իրեն:

Հնդկաստանէն առնուած
լուրերն կ'ճանուցանեն թէ Գա-
պուլի մէջ ձմրան պիտոյից հա-
մար մեծաքանակ պաշար կ'դի-
զեն ապստամբք: Աֆղանիստա-
նի ալ բերքերն այս տարի այն-
քան առատ եղեր են որ անգղ-
զօրքը ամեն տեսակ պարէն ա-
ռանց դժուարութեան կրնայ ե-
ղեր գտնել:

Պէլկրատի անգղ. դեսպանը
Լոնտոն հասաւ, Սրպիոյ Հրէից
ազատմանը մասին, որ Բուժա-
նիոյ մէջ եղածին նման՝ հոս ալ
մեծ դժուարութեան հանդի-
պած է, անգղ. կառավարու-
թեան տեղեկութիւններ տալու:

Վիլնիւ 30 սպտմ.
Պոլսոյ աւստր. դեսպանին
խորհրդական Պ. տը Բոսնէք,
այսօր կայսեր ներկայութեան
ընդունուելէն յետոյ Կ. Պոլիս
ճանբայ ելաւ:

Բարիզ 30 սպտմ.
Երէկ Շամպուրի կոմսին ծը-
նըդեան 500-դ. տարեգարծն ըլ-
լալուն առթիւ, շատ քաջա-

քաց մէջ խնճոյքներ տրուեցան,
թաղաւորութեան կուսակիցներ,
րուն կողմէն:

Պէրլին 30 սպտմ.
Կորչաքօֆ իշխանը Պատեն-
Պատենի մէջ Գերմանիոյ կայսեր
այցելութիւն մը տուաւ: Կօր-
չաքօֆ իշխանին առ Պիզմարք
իշխանն ալ այցելութիւն մը տա-
լը կարի հաւանական կ'համար-
ուի:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ	12.28
Բումէլի	44.30
Թղթաղում	762.20
Պղինձ	525.00

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարսից դեսպանը 28. օր,
Ռուսիոյ դեսպանը կիր. օր, Ա-
ւստրիոյ դեսպանը բշ. և Գեր-
մանիոյ դեսպանը երէկ՝ Վեհ.
Սուլթանին մասնաւոր ունկնդ-
րութեան ընդունուելով, այ-
նօր ալ Գաղղիոյ դեսպանը Պ.
Ֆուրնիէ կայսեր պիտի ներկա-
յանայ: Կ'թուի թէ ասոնք Յու-
նաստանի խնդրոյն համար ի-
րենց կառավարութեան նստա-
ցած հրահանգը կայսեր հազոր-
գելու համար է որ կ'ներկայա-
նան:

— Պ. Թօքլի, որոյ շինած
օմմ. փոխառութեան ծրագիրը
ետ մնացեր էր, այս անգամ
նորէն մարաքաղաքն եկեր է
Սոս. Դասը արտաքին փոխա-
ռութեան կարօտ չըլլալու եղա-
նակաւ՝ գանձուն դիւրութիւն
տուող նոր միջոցի մը ծրագիրը
ներկայացնելու համար, կըսէ
Վազէթ:

— Մինչև ցարդ Գալմէի
բարձման ի նպատակ ժողովուած
և այրած թղթադրամի գումա-
րէն է եղեր 5 միլիոն 100նոց
թուղթ, 3 միլիոն 100նոց թուղթ-
ալ՝ մարտ 8էն ի վեր առնուած
արքունի հաստութից 1/5էն գո-
յացեալ գումարն այրուեր է,
որով ըսել կըլլայ թէ 16 միլիոնի
եղած քայմէին կէսն արդէն ջն-
ջուեր է:

— Ատտաբաղարի գալմազա-
մին ոպանուած տեղը ոստիկա-
նութեան զօրք դրուած ըլլալով
իզմիտի կառավարութեան կող-
մանէ ի պահպանութիւն, այժմ
նիկամիդիայէն Ատտաբաղար եր-
թալու ճանբան անվտանգ և
ապահովուած է եղեր:

— Զմիւռնիոյ շրջակայքը,
զէյպէկներէն զոտ չէրքէղ ա-
ւազակաց խմբեր ալ երեւան
ելիր են: Սեպտմ. 12ին երեւ-
կոյին Պուրնապաթի ետեւի կող-
մը գտնուած երկու ջրաղացը
չէրքէղներէ յարձակումն կրե-
ր են: Զաղաքներէն մէկուն պա-
հպանը, 30 տարեկան տաճիկ
երիտասարդ մը, հրացանի հար-
ուածով ուսէն վիրաւորուեր է
վտանգաւոր կերպիւ որն ուր
յունաց հիւանդանոցը փոխադ-
րուեր է դարմանուելու, բայց
զնդակը չեն կրցեր հանել:
Զէրքէղք 4 ձի, և ուրիշ ինչ
մը բաներ կողորոտելն ետք
մեկնեւ են:

2.28
 4.30
 2.20
 5.00

[illegible]

—Մասին դեռ երկէջ չէի
տար բաշտի երկաթուղոյն գը-
ծէն շեղելու դէպքն իմանա-
լով, զայն շեղելէն ընդօրին-
ակելուն առթիւք, ակնարկու-
թիւն մը կուղղէ մեզ թէ՛ մար-
դու կորուստ չըլլալով և նիւ-
թապէս ալ ծանր վնաս մը չը
պատահելով, մեք պարտապ տե-
ղը աղմուկ հաներ ենք, Մասի-
սէն զատ ուրիշ ամեն ողջամիտ
անձինք տեսնե թէ մեր շք. ա-
ւուր գրածը և ըրած կծու դի-
տողութիւննիս և —ինչպէս ինք
կըսէ— հանած աղմուկնիս, ո՛չ
թէ անձի կորստեան կամ նիւ-
թական վնասուն համար էր, ո-
րոց ստուգութեան կարօտ լի-
նելն մեք նոյն օրն յայտնե-
րէն, ալ աւելի՛ գծին վրայ
հսկողութեան պաշտօն ունեցող
գործակալաց անհոգութեանը
դէմ, և այդպիսի գործակալ-
ներն պահելու անտարբերու-
թեանը դէմէր, որք պատճառ-
եղած էին տարին 3-4 անգամ
կառավարին գծէն շեղելուն, Ա-
սով հանդերձ կրնար ըլլալ որ
վաճառաբարձ վաճօններուն տեղ
ճանրող բարձուր 3-4 վաճօն
ջախջախէր, Արդ Մասիսը
սե՛ւ կուզէ թէ՛ քանի որ անձի
կորուստ չէ եղեր, կառավարին
միշտ գծէն շեղիլ տալու անհո-

դու իմենը արդարանալի է, Հասարակաց օգուտը մտածող թերթ մը չենք կարծեր որ այս պէս խորհի, Ռայց Մասիս այս պէս կ'խորհի եղբւր . . . Մասիս իրաւունք ունի:

— Եղիպատացի Հալիմ բաշտ
իշխանն այս օրերս Եւրոպայ կեր-
թայ, իւր երկու որդւոց՝ Սա-
իտ և Ապպասն էֆէնտիներուն
հետ, զորս ուսման պիտի տայ
Երեւոյ։

— Պէյօղլու թաղախմբի պարտիզին մէջ նուազ տհանդէս մը պիտի տրուի, ընդհովանաւորութեամբ զինւորական գործոց նախարարին, վասն թլփատուութեան 100ի չափի աշքատիկ և գաղթական սղալոց:

— Գիրիպէի մէջ հրատարակող, յունական համաձայնութեամբ գրաւորեալիկն մէջ շատ մը ատորճանակ, դաշոյն և սուրկի գործեր եղեր, միշտ պարկաւորաց զէմ գրեւուն և պարկաւորաց յարձակմանէն վախճալուն համար:

— Սամսո կղզւոյն ժողովքը՝
դեան պատգամաւորաց մասնա-
խումբը Անդղիոյ միջամտութիւ-
նք խնդրեր է Դրան մօտ, որ-
պէս զի իրենց պաշանջումներն
զօհացուցուելով Երեւակուտի և
անդամներն պաշտօնէ ձգուին

— Անդղիոյ խորհրդոյն վը-
րայ Դուռք մտադիր էր օտա-
րազդի սպայ մը զրկել Արեւ-
րումէիկ Սյտօսի մէջ ելած կը-
ւուրն և տաճիկ գաղթականա-

վիճակին վրայ քննութիւն մը
 քննելու : Իսկ այժմ իմաց տուեր
 է Անդգլիոյ թէ , Արեււ. Բումէ-
 լիի մէջ մտաց զրգռութիւն
 կենալուն նկատմամբ Ռուսիոյ
 բրած գիտողութեանը վրայ :
 Հոն մարդ. շրկելու գիտաւորու-
 թենէն ետ կեցեր է և թէ առ,
 այժմ գաղթական շրկելն ալ
 պիտի դադրեցնէ :

—Տիկերի մէջ Լորտ Սալիզապրիի հետ ըրած տեսակցումը, Պ. Վատէնկիթօն յայտնեւ է Դրաւի և Յունաստանի մէջ համաձայնութեան մը արդեւք եղող պատճառներն, և Դրաւի ու Յունաստանի մօտ դեռ պահնաց հաւաքական միջամտութեան մը պէտքն ու օգուտը Լորտ Սալիզապրի ալ ընդունելով Պ. Վատէնկիթօնի այս առաջարկը, որոշեւ են հրաւիրել միւս տէրութիւններն, որ Պօլսոյ և Ալեքսեի իրենց դեռաստացը մը մանօրինակ հրահանգներ ղրկին թուրքերէ, և Յունաստանի քանակութեամբ հիմանք վրայ համաձայնութիւն մը յառաջ բերելու համար:

— Դերլինի թերթերը կը բն
թէ՛ Գերմանիա հաւաներ է լո
մանիոյ կառավարութեան ս
ռաջարկած պայմաններուն, Հը
րէից ազատութիւն տալու մ
սին, իսկ Գաղղիա այդքան զի
զիջումն անբաւական կ'համար
եցեր Հրէից երկրօթամանակ
եայ տէգոհութիւնը գոհացն
լու :

Այդ կղզին լեռկատար ոսկականութիւն է Անդ-
ղիոյ, թէ միմիայն կ'հաշուի առ ժամանակ՝ մինչև որ
ստանայ ի թրքաց իւր պահանջը:

Սորա համար կարելի է և օգուտ ևս է Անգղիոյ
կառավարութեան լուսինեան իշխաններուն յայտարար-
ութիւնն անպատասխանի թողուլը, մի միայն դժուա-
րութիւնը անոր մէջ լինելով որ որքան կարելի է՝ հիջ
մը գանձ այդ խնդրի վճառէն ինքն իշխանն լուսինեան
լուսինեան՝ ինչպէս կ'երեւի՝ երկու միջոց կ'առաջարկէ
իւր պահանջին բաւականութիւն տալու համար, այսին-
քէն շինել մանրամասն ցանկ երկիրներու և կտրուած
ներու որ լուսինեան թագաւորական ընտանեաց մաս-
նաւոր սեփականութիւնէն էին, և բարեխղճաբար զայ-
նքս գնահատելէն, յետոյ, իշխանը կ'առաջարկէ Ռիտա-
նական կառավարութեան՝ կա՛մ բնդունել պարտաւո-
րութիւն վճարելու գնահատուած գինը կիպրոսի տէր
եկամուտի գումարէն որ կ'լինի քնացորդ. յետ բարձ-
ման այն մասին որ նշանակուած է Օսմանեան կայսրու-
թեան պարտքը գոցելու համար վճարել Ռիտանական
տէրութեան, և կա՛մ թէ յայտնել համաձայնութիւն և
տալ գլխաւոր կողմն առ իշխանն լուսինեան լուսինեան
իր որ առ օրինակորն իշխան, պարամուտ բնդունելով իւր
վերայ գալարատուորութիւն վճարելու ամ' ըստ ամէ՛՛ ու-
րոշեալ չափով՝ թուրքիոյ պարտքն առ Անգղիա, իսկ
վերոյիշեալ եկամուտը՝ թուրքիոյ կառավարութեան
ձեռքով լուսինեաններէն յարգունիս գրաւուած դրա-
մագ լիւն և կտրուածներուն պարտքը ծածկելու յատ-
կացուի, եթէ այն զրաւագլուխն և կտրուածները որ և
քիչէ պատճառաւ կարելի չլինի յետո գարձնել նիւթա-
նայնպէս առ լուսինեան իշխանագունաւ

նախնի Լուսինիի հրաժարեցաւ ի ծառայութենէն, եւ քանի մը տարիէ յետոյ վերադարձաւ ի Ռուսաստան, ուր ընդունուեցաւ իբր «արքայազուն իշխան յուզիդ քծէ կիպրոսի թագաւորական ցեղին», ինչպէս նշանակուած է նորա զինւորական ծառայութեան պաշտօնական վկայագրին մէջ, որ տուեալ է նմա ի վեհ. կայսերէն Ռուսաց:

4863 Թուին, երբ վար առնուեցաւ Յունաց դահէն
Թագաւորն Օթն, մամուլն ուղղակի ընտրելի կ'ցուցա-
նէր այն Թագաւորական աթոռին զիշխանն Լուդովիկ
և զորդին Միքայէլ, իբր ուղղակի ժառանգք Յունաց
Թագաւորական դահին:

Լուսինեան գերդաստանի կրտսեր ցեղն՝ էսերունդ-
իշխանազն Լուդովիկի հօրեղբորն, որ էր արքայազուն
իշխանն Ամօրի-Յուլսէփ, որ 1790ին գաղթելով ի Կիպ-
րոսէ յԵգիպտոս, Մէմլիւքնեւու կրօնամօլութենէն ըս-
տիպեալ ընդունեց անուն Նար-Պէյ, Այս ցեղն ունի
ներկայ ժամանակիս երեք զլխաւոր ներկայացուցիչ, ո-
րոնք են իշխանազունքն Լէօն-Յովսէփ և Դուրտոն Ամբ-
րոսիոս, որք կ'ընակին ի Փարիզ, և նոցա եղբայր Խոս-
րէն Նար-Պէյ Ալքեպիսկոպոս ի Պէշիկթաշ Եոստանդ-
նուպօլսոյ:

Յետ ստորագրութեան դաշնագրին Այ-Սթէֆանօյի, Օսմանեան Հայերը ընտրեցին իւրեանց ներկայացուցիչ զԽօրէն Արքեպիսկոպոսն Ռուսաց կառավարութեան մօտ, Նա ինքն ճշուս յետոյ ազգային պատուիրակ Պետրինի վնհաժողովոյն առջև, Նոյն միջոցին էլ որ կնքուեցաւ դաշնագրութիւնն յունիս կին Մեծիկ Բերիտանիոյ և Թուրքիոյ մէջ. որով կիպրոս կղզին կ'անցնի Անգղիոյ կառավարութեան ձեռքը, թայց Արքեպիսկոպոս Խօրէն զգուշացաւ որ և իցէ անձնական և քնտանեկան բողոքէ ընդդէմ ստորագրութեան սոյն դաշ-

Ը Ն Դ
ԱՄԲՐՈՂ ՀՈՎԱՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՌԱՋԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ
ԱՄԲՐՈՂ ԱՐԻՖԻՏ ԲԱՇԱՅԻ
ՇԻՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ
Ե Ի

ՊԱՐ
Ի նպատակ Արարական Ընկ.
Ի պարտիզի վաճառ. Օնիկ պէյի
Մըբըրը. Պէյի. քաղաքէ
Կիր. սպար. 23/5 հոկտ. 1879
Մուտք մէկ Օսմանեան ոսկի

ԱՆԴԱՄԲ ՄԱՍՆԱԽԱՐԱՐ
Վաճառ. Օսման Գ. Է. Բ. Նիգ. Բ.
Մըբըրը Օնիկ պէյի Գեր »
Խոստան Մկրտիչ Է. Բ. Գանձապո.
Նորատունկ. Գարրիէլ Է. Բ. Գրտղը.
Ապտուլա Գերդ. Է. Բ. Է. Բ. Է. Բ.
Թափաքան Յարութիւն »
Իւլման Ատուլ »
Լաֆօնիէն Սիտէյ »
Լըմուան Լէոն »
Կիւլպէնկեան Սերգի »
Կիւլպէնկեան Գրիգոր »
Համաձեռն Սարգիս »
Մաքսուտեան Սիմոն Պէյ »
Մըբըրը Անտոն »
Միւնի »
Մոմձեան Միքայէլ Է. Բ. Է. Բ.
Ներսէսեան Ներսէս »
Նորատունկեան Յարութիւն »
Նուպարեան Պողոս պէյ »
Շահին Յովհաննէս Է. Բ. Է. Բ.
Շահպաղ Կարապետ »
Շահեան Պետրոս »

Ունձեան Արիկ »
Մաքըզ Յովհ. »
Սթէֆանովիչ Զ. »
Սթանեան Սարգիս »
Րէֆէթ պէյ »
Փորթուզալ Միքայէլ Է. Բ. »
Օսման Խաչիկ »

ՀԱՍՈՒՆ ԷՖԵՆՏԻՅԵ ՎԻՐԻԼԷՆ
ՊԵՐԱԹԸՆ

Նէշը ու իւանը մինասիւթի իւլէ
ուսմամ Էրմէնի—Գաթուիք
ճէմաթընա խիթապէն
Ինթաւրնալ ՏԻՐ
Այս անուամբ 120 երեսէ
բաղկացեալ հայատառ տաճկէ.
ընէ տետրակ մը իւրոյ ընծայ.
ուած է այս օրերս, որ Գեր.
Հասունի տրուած Պէրաթին և
Բէլլէրուրուս կոնդակին տրա.
մադրութիւնները բաղդատելով
հայ կաթուղի հասարակութեան
ուղղեալ ճշմարտութիւն մը յա.
ռաջ կ'ընեն:

Սոյն գիրքը կ'ընեն Ռե.
րայ բոլոր գրադաճառաց խա.
նութիւնները, ինչպէս նաև բոլոր
լրագրածախներուն քով, գին 9
ԴՐՁ:

ՓԱՆԱՍԷ
Կոչուած ցար զեղը բոլորովին
բուսեղէններէ բաղադրուած ըլլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գոր.
ծածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հի.
ւանդութիւններ չուտով կը բժշկէ,
ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գոլի Բոսամբ.
սի, մէջքի կամ Եղիքներու ցաւեր.
ու նաև Թանջը, Բոլէրա և այլ ա.
մառուան հիւանդութիւններ ունե.
ցողները այս գիրքէն խմելու են հե.
տեւեալ կերպով: Այս գաւաթ ջուրի
մէջ, գիր ապուրի մը զրգալէն աւելի
չաքար, վրան լեցուր անուշի զրգալ
մը Փանասէ աղէկ մը խառնէ ու
խմէ:

Կոկորդի հիւանդութեանց, և
Ունեցքի համար գեղը վերայիւրայ
կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ
երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ
երկու անուշի զրգալ այն յաղաղ.
րութեան խմէ: Յօդադրութիւն, Բիւսա.
թիգմի, Ուսքի ցաւի, Ստամոքսի ու
տեսակ տեսակ կեանակի ցաւերու հա.
մար դուրսէն Փանասէ քսեղ աղէկ
մը չփելու է: Այլուսի ցաւի համար
քիչ մը բամպակ փանասէի մէջ
թաթիկելով ցաւած անպայման վրայ
դնելու է:

Ամեն տեսակ երբոր ցաւի մը հա.
մար դուրսէն Փանասէ քսեղ հարկ
կըլլայ, եթէ քիչ մը ալ խմուի աւե.
լի շուտ բժշկութիւն կըլլայ:

Մարմնոյ սպրտած կամ ճմու.
ած տեղերը բժշկելու համար վրան.
ըն պատահածին պէս Փանասէն
վրան աղէկ մը լեցնելու է: Գանա.
կով և ին. կտրուած վերքերը բժշկե.
լու համար՝ արիւնը չարած շուտով
մը վերքը կապելու և ցաւին վրայէն
Փանասէ լեցնելու է մինչև որ աւ մը
թրջի Փանասէն նաև արեան չրջա.
նը կարագայնէ ու բոլոր ընտելիւնը
կը գորայնէ:

Այս գիրքին օգտակարութեանը
վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը
համարուի, գործածողները զայն
միշտ կը գովեն, ուզողը կրնայ ան.
ձամբ փորձել. գիրն աժան է: Կը
ծախուի Միւնասեան և Ընկերաց Ա.
մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղա.
լաթիա կ'Պոլսոյ

Դարձիւթ ԳԵ. 18 Սեպտ.
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	12 27
Յած գին	12 25
Բարձր գին	12 28
Գոց	12 25
Թղթադրում քաց	750 00
ցած	737 20
բարձր	760 00
ժամը 11	760 00

Փոխ. 63ի	Փր.	00 00
, 65ի	, 69 00	
, 69ի	, 66 30	
, 73ի	, 63 00	

Գանձատուն	21 00
Ստիլթէ Ժէնէրալ	4 04
Ստիլթէ Օթոման	3 10
Պանք տը Բոնոթ.	5 39
Քրէտի Ժէնէրալ	4 04
Թրամիլէյ	3 75
Բուս. Երկաթուղի	44 50

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԳՐԱՄՈՅ
(Ու. Կ. 100 Կ. Կ. Կ. Կ.)

Անգղ. ոսկի	109.28
Գաղղ.	87.16
Բուլ	89 39
Քրէմից	51.40
Հինգնոց	18.00
Սէթալիք	18.00
Ճերմակ մէճիտ	06 25
Պրինձ	525 00

Նազարութեան
Իրաւագրական յայտարարութիւնն այն դաշնագրի
համար ըրին յետոյ Լուսինեան իշխանքը՝ այն ուղերձին
մէջ զոր 1878 ամին յուլիսի 12/24ին զրկած էին առ
մարդիկ Սալիզպիի, և զոր հրատարակած էր Թայմը
լրագիրը մի խմբագրական յօդուածով ի 10 օգոստոսի
Բայց որովհետև այս յայտարարութիւնը թողուեցաւ
առանց պատասխանելու, ուստի իշխանապետ Լուսինեան
նորոգեց նոյնը 2/14ին մարտի ներկայ տարւոյս Բէթէրս.
պուրկի Բրիտանական դեսպանին՝ Լորտ Տէֆէրիի մի.
ջոցաւ, որ իշխանին յայտարարութիւնը ներկայացուց
իւր տէրութեան, բայց այն ևս առաջինէն տարբեր
հետեւանք չունեցաւ:

Կոստանդնուպոլսոյ Յունաց Յովակիմ Պատրիարքը
կ'ձանաչէ զԼուսինեան Լուսինեան իւր Կիւսրոսի իշխան.
Այս տարի փետրվար ամսոյ 3ին Կոստանդնուպոլսոյ
քնդհանրական Պատրիարքարանէն զրկուեցաւ առ իշ.
խանն Լուսինեան հետեւեալ թուղթը որ կ'կրէ զՊատ.
րիարքական երկգլխանի արձիւն ի զինանշան:

«Բարձրապատիւ և վեհազուն իշխան.
«Մեծաւ ուրախութեամբ ստացանք մեր այս տեղ
ի ձեռաց բարձր Սրբադէմ Արք. Եպիսկոպոս Խորէն Նար.
-Պէյ Լուսինեանի, որ է մեծ պարծանք և փառք Հա.
յոց ազգին, Ձեր Բարձրութեան ամենապաշտելի նամա.
կը՝ որ ի 12 դեկտեմբեր անցելոյ ամի, յորում բարե.
հաճեր էիք բարեկամաբար շնորհաւորել մեզ զբարձ.
րանալն մեր ամենասուրբ և յաւաքելական ընդհան.
րական Աթոռն:

«Մեծաւ սիրով և բոլոր բերկրութեամբ հոգւոյ
պատասխանելով Ձեզ, մեք մեր սրտի խորէն կ'այտա.
նենք Ձեր Բարձրութեան մեր շնորհակալութիւնը, ան.
դադար աղօթելով առ Բարձրեալն Աստուած որ շնորհէ

Ձեզ և Ձեր բոլոր սրբապազուն ընտանեաց հետ ի միա.
սին երանելի և երկարաձիգ կեանք, և ամենայն եր.
ջանելով իւր քաղաքականութեան շնորհով:

«Ձեր Բարձրութեան ջերմեանդ աղօթարար
Պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ
Յովակիմ»

Իշխանապետ Լուսինեան յայտարարութեան, տուե.
լոյ ի 18 յունիս 1878 ամի, կ'իմացուի որ նա Տաճկական
կառավարութեան ձեռամբ յափշտակուած Լուսինեանց
գանձուն համար վաղուց հետէ դատ բացած է, բայց
իրմէ անկախ պարագայներով ստիպուած է դադարեցնել
առ ժամանակ զշարունակութիւն նորին:

Նոյն գրութեան մէջ կ'այտարարէ թէ իշխանքն
Լուսինեան Յար-Պէյ Լուսինեան, Գուրուս-Ամրո.
սիոս Նար-Պէյ Լուսինեան և խորէն Արք. Եպիսկոպոս
Նար-Պէյ Լուսինեան իրեն մերձաւոր ազգակիցներն
են, հօրեղբոր որդիք և անդամք կրտսեր Լուսինեան
ցնդի իմացաւորական ընտանեաց: Նա իւր անուամբ և
յանուն իւր միակ որդի Միքայէլ Լուսինեանին վերո.
յիշեալ հօրեղբոր որդւոցը կ'իմացու զորորորդ. մասն այն
ամեն գումարի, զբամազիլի, և տոկոսի, զոր նոքա
կարող կ'լինին յետո ստանալ:

Թէ ինչ արգասիք կունենայ այս ձեռնարկութիւն
իշխանապետ Լուսինեաններու, առ ի ձեռս բերել թէ իւ.
րեանց վերաբերեալ դրամագլուխն, և թէ Կիւսրոսի
զանազան գաւառաց մէջ գտնուած հողերը՝ որ էին ցե.
ղական կայք և մասնաւոր սեփականութիւնք այս թա.
գաւորական ընտանեաց և որ այժմ յարքունիս զբաւ.
ուած են, և որչափ այս պահանջները կրնան յաջողիլ,
դժուարին է վճարել: Բայց անկարելի է չխոստովանիլ
թէ այս պահանջը նոր դժուարութիւններ կաւելցնէ
Արիւնեւան գործոց կարգադրման մէջ:

Արդէն Բրիտանիա հաղիւ թէ կարող է անշատաւ.
խանի թողուլ Լուսինեան-Լուսին, Լուսին-Յովակիմ և Գուր.
ուս-Ամրոսիոս իշխանապետներէն առ ինքն ուղղեալ
այս յայտագրերը, և դժուար է որ պատիւ բերէ նոյն
կառավարութեան՝ միայն լուսինեան պատասխանել: